

enim sacer textus¹: *Dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant, et inaures quæ erant in auribus eorum; at ille infudit ea subter terebinthum.* Quo exemplo merito omnes incitari deberent Christiani, ut sacro altari cum fructu assistere possent, sepe liendo subter terebinthum, id est, sub arbore crucis omne inordinati affectus idolum; Missa etenim nihil est aliud, quam viva quædam effigies, et representatione sacrificii cruenti et crucifixionis Christi. Unde Origenes ait²: « Certum est, quia ubi mors Christi « animo circumfertur, non potest regnare peccatum; est enim tanta vis crucis Christi, ut, si illa « ante oculos ponatur, nulla concupiscentia, nulla « libido, nullus furor, sed continuo ad ejus præsentem « iam totus ille peccati, et carnis fugatur exercitus»; hoc autem in sacrificio Missæ perfecte completur, utpote quod memoriale est crucis, et passionis Domini nostri; ac proinde Salvator noster monuit, dicens: *Hoc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis.* Nullus profecto est verior aut securior nos interius purificandi modus, quam si serio consideremus, priusquam ad Missæ sacrificium accedamus, quod in eadem Missa Redemptor noster in altari Crucis, æterno Patri suo ad salutem nostram de novo offeratur, idque non cum alia a sacrificio cruento crucis differentia³ quam quod Missæ sacrificium sit incurvum; quisquis enim hoc mysterium de industria, et ex proposito meditatus fuerit, omnem a corde culpam profligabit. Concilium Tridentinum in decreto *de observandis, et vitandis in celebratione Missæ*, hoc formal argumentum⁴: « Quod si necessario fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a Christi fidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mystrium, quo vivifica illa hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur, satis etiam appareat omnem operam, ac diligentiam in eo ponendam esse, ut, quanta maxime fieri potest, interiori cordis munditia, et puritate, atque exteriori devotionis, et pietatis specie peragatur. »

4. — S. Augustinus ad propositum nostrum apte declarat mysterium, cur S. Mater Ecclesia fideles omnibus diebus festis et solemnibus, quibus ad Missam audiendam singuli obligantur, ab operibus servilibus abstinere, et feriari voluerit; nimis ut ab omni negotio, et strepitu mundi expediti, tanto possent promptius vacare animarum saluti⁵: « Sciendum est», inquit « quod ideo a SS. Patriis constitutum est Christianis et mandatum, ut in solemnitatibus Sanctorum, et maxime in Dominis diebus otium haberent, ut a terreno negotio vacarent, et paratores ac promptiores essent ad divinum cultum, relinquenterque eo tempore terrenam sollicitudinem. » Verum queret aliquis,

¹ GEN., XXXV, 4. — ² ORIG., in Rom. — ³ Trid., sess. 22. — ⁴ S. AUG., s. 151 de temp.

cur sancta mater Ecclesia, de salute filiorum suorum adeo sollicita, solum in diebus festis, ex præcepto obligantibus, fideles ad Missam audiendam astrin gere voluerit; cum tamen ex sacrificio Missæ tanta Christianis proveniat utilitas, ut merito ad illam quotidie audiendam præcepto constringendi essent? Ad hoc responderi potest, Ecclesiam multiplicandis transgressionibus nequaquam voluisse præbere ansam, siquidem prævidebat, tantam futuram esse majoris partis Christianorum negligentiam, ut vix etiam diebus præceptis ad Missam audiendam conveniant, ideoque eorum condescendere voluisse infirmati; cur enim eadem Ecclesia solum semel in anno, id est, tempore paschali, sacram communionem a fidelibus sumendam esse præcepit, cum tamen exinde tanta in animas singulorum redundet utilitas? Verum quidem est, antiquum primis fidelibus usum fuisse, quotidie sacra se Eucharistia cibare, qui usus etiam aliquanto tempore duravit quando videlicet fideles omnes Missæ præsentes in eadem communicabantur; at vero salutaris hæc consuetudo per multorum Christianorum negligentiam in desuetudinem abiit, ac proinde Ecclesia fideles nonnisi semel in anno ad communionem sumendam obligare voluit. Quamvis ut sacrum Concilium Tridentinum ait¹: « Optaret quidem sacro sancta Synodus, ut in singulis Missis fideles astantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiae perceptione communie rent, quo ad eos sanctissimi hujus sacrificii fructus uberior perveniret. » Unde tametsi Ecclesia quemlibet Christianum semel tantum in anno communicare præceperit, per hoc tamen non excludit, nec prohibet, quin id frequentius facere possit, imo ad hoc sollicite exhortatur, et suadendo urget. Sicut enim medicus, videns infirmum nauseare cibum, qui ipsum sanitati restituere posset, eidem præcipit, ut ad minus semel in die cibum illum sumat, imo secus si faciat, mortem illi comminatur, nec tamen per hoc frequentiorem alimenti illius sumptionem prohibet, imo tandem desiderat, eique pro salute corporis recuperanda illam sumendam ponit; ita quoque facit S. Mater Ecclesia. Porro una ex rationibus, ob quas Ecclesia potius diebus festis, et dominicis Missam auscultari præceperit, quam in diebus profanis mea quidem opinione hæc est, ut videlicet hisce diebus ab omnibus secularibus curiis expediti, suam tanto studiosius mundare conscientiam possint, ut tanto majori cum reverentia, et fructu Missæ assistant.

5. — In vita B. Guilelmi Presbyteri, qui vitam duxit eremiticam, Bollandus ita scribit²: « Dum semel tremendo altaris Sacrificio interesset, in spiritu raptus, puerum Jesum vidit, pacem ab altari susceptam per universam Ecclesiam distri-

¹ Trid., sess. 22. — ² BOLL., 10 feb.

« bñere, pluribus tamen prætermissis, qui puritate conscientiae contempta, peccatorum labo erant inquinati. » Nam ut Salvianus ad propositum nostrum optimè dixit¹: « Elsi peccator non prohibetur ab ingressu templi, debet tamen is aliter non intrare, nisi ut mala antiqua defleat. » Et ideo tametsi Missa sit sacrificium propitiatorium, proque nostris peccatis offeratur, altamen ad eam accedere debemus tanquam peccatores, peccata commissa detestantes, proponentesque eadem deinceps amplius non committere. At vero quod sanguineis lachrymis deplorandum est, ea est hisce diebus multorum impiorum, Christiano nomine indignorum, Missæ sacrificio ad peccatorum suorum incrementum abutantur, dum videlicet ad eam accedunt, ut lascivæ mulieres spectent et spectentur ab ipsis, multasque animas retibus suis innectant. Divus Chrysostomus ingeniose observat², Regem illum Evangelicum, eum qui sine veste nuptiali ad nuptias accesserat, non condemnasse ideo, quia cum aliis convivio nuptiali accubuerat, sed quia ad locum nuptiarum intraverat: dicebat enim: *Quomodo hic intrasti, non habens vestem nuptialem?* Non vero ait: *Ut quid discubuisti?* sed cur intrasti? Enim vero si in loco, Deo consecrato, sanctitatis in iis, qui ad illum ingrediuntur, requiritur, dicente Psalmista: *Domum tuam decet sanctitudo*, quanto magis eadem sanctitas circa altare requiretur, ubi præsens est agnus ille immaculatus, quem hisce verbis invocamus: *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi?* David in Psalmo iv, dicebat: *Ego autem in multitudine misericordiæ tuæ introibo in domum tuam. adorabo ad templum sanctum tuum in timore;* Cajetanus legit: *In multitudine gratiæ tuæ; constat vero quod in templi illius altaris boves tantum et oves aliaque animalia jugulata, immolata fuerint; tamen David non nisi cum conscientia munda et coelestibus refertus gratis in templum illud intrare satagebat.*

6. — Dionysius Carthusianus in libro de vita curatorum ita scribit³: « Deus acceptans sacrificium, ipse est secundum divinam naturam, offensio seipsum secundum naturam assumptam. Et quoniam ipse Jesus Christus, est totus sanctus et sanctitas, idcirco sacrificii hujus minister, qui tenet vicem Christi, debet esse totus sanctificatus; omnia, quæ circa sacramentum hoc sunt, debent esse sacra, et sacrata, ut Ecclesia, calix, altare, corporale, et ornamenta. » Et quia non solus sacerdos, sed etiam circumstantes in oblatione hujus sacrificii partem suam habent, ideo justum quoque est, ut et ipsi eandem sibi procurare munditatem teneantur; quam utique facile sibi comparabunt, si ea, quæ in Missa aguntur vel leguntur, attenta mente consideraverint; nulla enim est oratio, ritus nullus vel ceremonia, quæ ingentem non spiret

¹ SALV., de provid. — ² CHRYS., ad Ephes. — ³ DION. CART., Vit. Cur.

sancitatem. Et quidem de canone Missæ sacram Concilium Tridentinum ita docet¹: « Ut digne reverenterque offerretur ac perciperetur, Ecclesia Catholica sacram canonem multis ante sæculis instituit, ita ab omni errore purum, ut nihil in eo confineatur, quod non maxime sanctitatem ac pietatem quandam redoleat, mentesque offerentiū in Deum erigit, is enim constat ex ipsis Domini verbis, tum ex Apostolorum traditionibus, ac sanctorum quoque Pontificum piis insti tutionibus. »

7. — Tametsi in lege veteri scripta, oves solum et boves, farina, incensum, aliæque similes oblationes in se ipsis viles immolarentur, nihilominus Deus Moysi pro illorum sacrificiorum aestimatione et decoro, tot ritus, ceremonias, et circumstantias præscribere dignatus est, eo solum fine, ne sacrificia illa despicerentur. Ordinavit, et modo quodam miraculo Aarónem in summum sacerdotem elegit; tribum Levi specialiter ad hoc ministerium deputavit; varia altaria, tabernaculum, arcum et sanctuarium fabricari jussit; prescrispsit quoque varias vestes sacerdotiales, multaque vasa aurea et argenta summo artificio, et pretio elaborata, quamvis sacrificiorum illorum victimas præter boves et oves, aliæque similia animalia, nihil essent. Quid igitur de hoc sacrificio incruento dicemus, cuius omnia legis naturæ, et scriptæ sacrificia remotissimæ solum umbræ erant? Hoc argumentum Concilium Tridentinum in decreto *de observandis, et vitandis in celebratione Missæ* adduxit, dum ait²: « Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum Missæ sacrificium omni religionis cultu, ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogitarit, maledictum in sacris litteris vocari³, qui facit opus Dei negligenter. » Quis autem est, qui sacrificium istud ex pluribus capitibus *opus Dei* per Antonomasiam appellandum esse non videat? In aliis namque operibus, Deus solum per sapientiam, omnipotentiam, et concursum suum adest. Hic autem Dei Filius præsens est quoad corpus, animam et divinitatem, imo et omnes tres divinæ personæ per concomitantiam; præterquam quod Filius Dei ipse met in persona propria in hoc sacrificio pro nostra salute operatur, et offert. Unde Blosius merito ait⁴: « Nihil in sacrificiis majus esse potest, quam corpus et sanguis Christi, nec ulla oblatio hac potior est, sed hæc omnes præcellit; quæ pura conscientia Domino offerenda est, et pura mente sumenda, atque ab omnibus veneranda. » In Liturgia S. Jacobi Apostoli (qui primus episcopus Jerosolymitanus, frater quoque Domini, ab utero materno purus, et, ut ex annalibus Ecclesiasticis colligitur primus fuit, qui post Christum Missam celebravit) referente eodem Blosio, sequentia verba leguntur⁵: « Non

¹ Trid., ib., c. 4. — ² Id., ib. — ³ JER., XLVIII, 10. — ⁴ BLOS., in defers. hd. — ⁵ Ibid., c. 1.

« sum dignus, qui oculos obvertam huic sacræ, et « spirituali mensæ, in qua Unigenitus Filius tuus, « et Dominus noster Jesus Christus mihi, qui pec- « cator sum, et omnibus maculis labefactatns, mys- « tice proponitur in sacrificium. Proinde hanc or- « tionem, et gratiarum actionem tibi offero, ut « mihi Spiritus Paraclitus mittatur fortificans, et « instaurans me ad hanc Missam. »

S. — Inter alios hujus sacrificii effectus S. Joannes Damascenus hunc quoque assignat, quod scilicet animas nostras ab omnibus sordium maculis purificet; ita enim scribit¹: » Ad nostram conser- vationem tendit, atque omne incommode pro- pulsat, eamque vim habet, ut spurecitem omnem « abstergat. » S. Anastasius Synaita in oratione quadam irreverentiam, et abusus fidelium, circa Missam commissos, perstringens, inquit²: « Qua « ergo conscientia, quo animo, quid denique cogi- « tans, ad illa venis mysteria? » Suarez ad propo- situm nostrum: equentem adducit utilissimam doc- trinam, inquiens³: « Oblationis dignitas ex « offerentis dignitate maxime pendet, juxta illud: « Resperxit Dominus ad Abel et ad munera ejus. » Propterea hoc etiam quodammodo postulat digni- « tas rei oblate in hoc sacrificio, que infinita est, « et purissima, et ideo a simili offerente principa- « liter offerri debet, ut talis oblatio numquam fieri « possit a persona, quæ non sit Deo grata, et in « omnibus actionibus suis pura et sancta; nam ut « sacrificium sit purum, non satis est, quod res « oblate pura sit, sed idem requiritur in persona « offerente, quia sacrificium in oblatione, et ac- « tione consistit; sola autem Christi persona est per « se sancta, et in omnibus actionibus suis recti- « sima; non ergo debuit hoc sacrificium ab alio, « quam a Christo principaliter offerri. » Verum enim vero tametsi Christus sit principalis offerens, non tamen ideo sacerdos, quo Christus tanquam instrumento utitur, immunis est ab obligatione sanctitat's et puritatis, utpote qui sacratissimum ejus corpus manibus contrectare debet; imo eadem puritas etiam in circumstantibus ob jam dictam ratioñem requiritur, quia cum sacerdote simul of- ferunt, et concelebrant; unde sacerdos in canone dicit: « Et omnium circumstantium quorum tibi « fides cognita est, et nota devotio, pro quibus tibi « offerimus, vel qui tibi offerunt, etc. » Unde S. Car- olus in instructione prædicatorum, iisdem serio præcipit, ut hoc punctum populo in sermonibus suis inculcent, ut, dum per campanam signum im- minentis Missæ dari audiunt, quilibet « paulisper se « colligens, mortalis peccati conscius, dolore ex eo « affectus, proposito illius confitendi suscepit, sup- « plex a Deo veniam petat. » In Concilio provinciali Mediolanensis tertio hæc verba leguntur: « Cum

¹ S. JOAN. DAM., l. IV fid. orthod. — ² S. ANASTAS., Syn. or. de sacra synaxi. — ³ SUAR., t. III de sacr.

« audiendæ Missæ rationem populum parochus do- « cet, quo ex propitiatorio illo sacrificio uberiorem « ille fructum capere possit, hoc eum sœpe admonet, ut campana signo dato, quo fideles ad Missæ « sacrum vocantur, sese quisque colligens, si sibi « alicuius mortiferi peccati conscius est, summo ex « dolore affectus, vitaque emendandæ certo sta- « biliquo proposito suscepto, supplex a Deo veniam « petat. » Nimirum S. hic Archiepiscopus utpote in beneficium gregis sui a Deo eximie illuminatus, probe cognoscebat, quanti referat huic sacrificio cum conscientia, si non omnino pura, ad minus per actus verae compunctionis, veræque emenda- tionis proposito præparata assistere, ut fractus inde percipi possit. Unde sacerdos in oratione quadam secreta dominicæ primæ adventus ita orat: « Hæc sacra nos Domine, potenti virtute mundanos « ad suum facient puriores venire principium. » Albertus Magnus, a S. Antonino citatus, inquit⁴: « In mortali existens non debet multo intuitu res- « picere corpus Domini, sed indignum se reputare, « et in transitu videre. » Et in Liturgia S. Jacobi Apostoli, ut Baronius scribit⁵, diaconus ad popu- lum conversus, alta voce intonabat: *Sancta Sanctis.*

DISCURSUS XIII.

DE MODESTIA, ET REVERENTIA MISSÆ SACRIFICIO DEBITA;
UBI ETIAM HI, QUI ERGA SACRUM ALTARE, DUM IN EO
MISSA CELEBRATUR, IRREVERENTER SE HABENT, REPRE-
HENDUNTUR; VARIAQUE RECENSETUR SUPPLICIA ILLO-
RUM, QUI MISSAM CONTEMPTUI HABENT, VEL AUDIRE
NEGЛИGUNT.

IDEA SERMONIS. — 1. Non solum in sacrificante, sed etiam auscultante maxima exigitur reveratio erga tremendum hoc mysterium. Allusio inter sacrificium Eliæ et sacrificium Missæ. Alia allusio ad devotionem et reverentiam gentilium erga sua delubra. Multo major reveratio debetur nostris templis et altari- bus. Imitari debemus in hac veneratione Cherubim et Seraphim. S. Elisabeth cum maxima veneratione audiebat Missam. Taxatur vanitas mulierum in Ecclesia. — 2. Theodosius Junior ineffabili veneratione prosequebatur templo et sacra altaria. Invectiva in illos, qui in templo sunt garruli et insolentes. Et carnalia petractant. — 3. Qui hoc faciunt, similes sunt Hebreis, qui Christum in cruce deridebant. Quando sacrilegus rex Balthasar senserit ira divinæ fulmina. Propter peccata, quæ committuntur in contemptu altaris, Deus est inexorabilis. — 4. Afferuntur varia historiæ, quomodo puniri fuerint diversi, S. Missam contemptui habentes. — 5-7. Alia exempla.

Pavete ad sanctuarium meum. Levit. xxvi, 2.

1. — Deus olim in tabernaculo suo a populo Hebræorum timorem, et tremorem sanctum in conspectu sanctuarii exigebat; cum tamen illud non

⁴ ANT., p. 2, tit. 9. — ⁵ BAR., an. 63, n. 17.

nisi purum lignum esset, ex quo etiam arca con- structa erat. Qualis igitur erga sacrum altare a nobis exigetur reveratio, in quo Deus ille in persona pro- pria, et sacrosancta ejus humanitate sacrificatur, quem adorant *Dominationes, tremunt Potestates?* S. Ambrosius in oratione quadam præparatoria ad Missam¹, a Deo petit edoceri « quanta cordis con- « tritione, et lacrymarum fonte, quanta reverentia, « et tremore, quanta corporis castitate, et animæ « puritate, istud divinum et celeste sacrificium sit « celebrandum. » Quod idem quoque consideran- dum est ab iis, qui Missam auscultant. D. Chrysostomus nos invitat, ut mentem nostram ad miracu- losum illud elevemus sacrificium quod olim Elias obtulit, indeque discamus, quid nobis circa sacri- ficium hoc ineruentum faciendum incumbat. En verba ipsius²: « Ponito ob oculos Eliam illum, « præterea et infinitam illam turbam circumfusam, « et sacrificium lapidibus superpositum; tum vero « reliquos omnes admodum quietos, et taciturnos, « solum autem Prophetam preces fudentem; se- « cundum id flammarum de repente de celo dela- « bentem, sacrificiumque ipsum lambentem; mira « sunt ista profecto, ac stupore omni plena. Ab illis « ergo sacris ad nostra sacra te transfer, nec ea « mira modo esse videbis, sed etiam omnem stu- « pore excedentia; adest enim sacerdos, non « ignem gestans, sed Spiritum Sanctum, is preces « diutinas fundit, non quo flamma cœlitus de « lapsa sacra apposita absumat, sed ut gratia in « sacrificium infiuens, per illud ipsum omnium « animos inflammet, et puriores reddat. » Ex qui- bus omnibus venerationem deducit, qua nobis Missæ sacrificio est assistendum, continuamque devotio- nem erga illud, qua a nobis omne, erga idem sacrificium, propellamus, ideoque subjungit: « Hoc « enim mysterium est omnium maxime horren- « dum, verendumque, quis igitur, qui non admone- « dum sit insanus, fastidire ac despicer illud po- « terit? » Idem quoque S. Doctor alibi in quadam homilia, nostra sacrificia nostramque erga illa de- votionem cum illa confert reverentia, qua gentiles olim, non solum officiis assistere, sed et Philosophum Pythagoram venerari solebant; ita enim lo- quitur: « Et quid me dicere necesse de Deo divi- « nisque rebus? In homine quoque eos hoc fecisse « manifestum est seductore, atque mago Pythagora, « quem velut oraculum observabant, dicentes: Hoc « ille dixit; atque in templis eorum superne, silenti- « tiā inscriptum est, continebatque digitos os, et « labia comprimebat, prætereunte omnes de silen- « tio admonens. An vero illa honestiora, quam « nostra sunt, ut in illorum comparatione ridicula « nostra esse putentur? » Seneca Philosophus de diis gentilium profanis disserens, inquit³: « Egre- »

¹ S. AMBR., s. 3 in præpar. ad M ssam. — ² CHRYS., de sacerd. — ³ SEN., I. VII Nat.

¹ CHRYS., l. VI de Sacerd. — ² Const. Apostol. — ³ CHRYS., de Cherubin. — ⁴ SUR., 19 nov. — ⁵ I COR., XI, 10.

voluisset modestiam, præsertim autem mulierum, quæ (maxime autem in Ecclesiis) causa ruinæ esse solent. Quem textum S. Thomas ita ad præsens explicat intentum¹: « Debet mulier velamen habere « semper in Ecclesia propter Angelos, id est, propter « sacerdotes, dupli ratione; primo quidem propter « eorum reverentiam, ad quam pertinet, quod mulieres coram eis honeste se habeant. Secundo « propter eorum cautelam, ne scilicet ex conspectu « mulierum non velatarum, ad concupiscentiam « provocentur. » Quam proinde aliquarum insolentium foeminarum dissolutionem S. Anastasius Synaita, ubi de Missa et Eucharistia, ad quam fideles conveniebant, tractat, in hæc reprehendit verba²: « Nonnullæ mulieres diabolo inservientes in Ecclesia non tam vacant orationi, quam spectari, « incautosque ac simplices multos in errore studient inducere. »

2. — Infinitam nullo non seculo meretur laudem reverentiam, qua Theodosius junior ineffabile hoc mysterium prosecutus fuit, ut enim id, quod Concilium Ephesinum statuerat, executioni incunctanter mandaretur ab omnibus, suis ipse insigne præbuit exemplum, quando in sacri altaris reverentiam et honorem, diadema imperiale deponere non dubitavit, prout ipsem his attestatur verbis: « Nam « et nos, qui legitimi imperii armatis semper circumdamur; quosque sine armatis stipatoribus « esse non convenit, Dei templum ingressuri foris « arma relinquimus, et ipsum etiam diadema, « regie majestatis insigne deponimus, et sacra « altaria munera tantum offerendorum causa « accedimus quibus quoque oblatis ad extimum, « communeque attributum mox nos recipimus. » Audiant hoc, qui debitum erga sacrificium amisere respectu, sed magis expavescant, quod contra ipsos in antiquo concilio quodam in hæc statuitur verba³: « Cum omne crimen atque peccatum oblatis Deo « sacrificiis deleatur, quid de cōtero pro delicto- « rum expiatione Domino dabitur, quando in ipsa « sacrificii oblatione peccatur? » Ad quod idem Origenes se reflectit, dum ad vocabulum Zacharias quod memoriam Dei significat alludens, illum explicat Matthæi textum: *A sanguine Abel justi usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachia, quem occidisti inter templum, et altare.* In hujus namque textus commentario ita discurret⁴: « Inter templum et « altare ab impiis memoria interficitur Dei, quando « et templum Dei a lascivis corruptitur, et altare « ipsius sorditatum coquinatur per negligentiam « orationum. » At vero quid dicemus, si altare Dei non solum per orationis neglectum, verum etiam per dissolutions, et licentiam sensualem, et carnalem contaminetur? S. Anastasius Synaita adversus irreverentes erga hoc sacrificium his verbis in-

¹ S. THOM., *ib.* — ² S. ANAST., *Syn. orat. de sac. Syn.* — ³ *Conc. Bracar.* — ⁴ ORIG., *tr. 26 in Matt.*, *xxiii, 33.*

venitur¹: « Quid autem tu aedes homo? Angeli « sacro funguntur ministerio; sex aliferi mensam « mysticam obtiegunt? adstant cherubim hymnum « trisagium clara voce canentia, seque reverenter « inclinantia. Sacerdos autem tibi laborat, tibi « misericordiam poscit, omnibus denique cum ti- « more ac tremore intentis, dum videlicet Agnus « Dei ceditur, dum Spiritus Sancti gratia cœlitus « adlabitur; Angeli nobis nihil videntibus, cunc- « tum populum circumveunt, corda fidelium quasi « digitum intendentis ostendunt, et tanquam des- « cribunt, nec tu contremiscis, imo vero contem- « nis. » At vero qui de illis temerarii dicemus, qui non solum non contremiscunt, et pavent, sed præsumptuosi, et sacrilegi, in ipsomet actu, qua sacra hostia æterno Patri pro ipsorum salute offertur. transgressionibus et injuriis mortalibus ipsum actualiter offendunt? Idem Anastasius paulo ante inveteratam eorum describit insolentiam, qui non tam alio tempore, quam quo celebratur, strepitus et rumores excitare non formidant, ita enim scribit: « Alii in templo Dei non horam quiescent, futile inter se garrentes, et inepti potius, quam orationibus strepentes. Alii sacri ministerii, cultus que divini desertores, carnis sese dedunt volup- tatibus. Alii minime vacant, neque suam atten- dentes conscientiam peccatorum sordes agnos- cant, et purgant, sed peccatorum onera sibi ipsis majora etiam atque etiam cumulant imponuntque; foeminarum pulchritudinis, foeminarumque stu- dios spectators in Ecclesia Dei, effrenata amen- tique libidine, sic ut in prostibulo versantur. Alii de mercimonis confabulantur horam illam pror- sus horribilem, quasi agendo utendoque foro ducunt. »

3. — Contemplativus quodam, inquit, quod cum Missæ sacrificium representatio quædam sit mortis Redemptoris, in Calvario monte toleratae, hi qui coram facie Christi, dum sacrificatur, rident, gar- riunt, lascivisque aspectibus altare profanant, similes sint Hebreis illis, qui Christum in Crucis patibulo suspensum deridebant et subsannabant², ac prætereunte blasphemabant moventes capita sua. Et tamen quis est, qui nesciat, Missam non alio fine institutam esse, quam ad sanctissimæ Trinitatis gloriam, et nostram utilitatem? Unde S. Irenæus ait³: « Ecclesiæ oblatio, quam Dominus docuit « offerri in universo mundo, purum sacrificium « reputatum est apud Deum, et acceptum est ei, « non quod indigeata nobis sacrificio, sed quoniam « is qui offert, glorificatur ipse in eo quod offert, « si acceptetur munus ejus. » Considerastisne aliquando tempus, quo divinæ iræ fulmina, in sacrificium Balthasarem regem evibrata fuerunt? Non utique quando se inebriavit vino neque quando

¹ S. ANASTAS. *Syn.* — ² MATTH., *xxvii, 39.* — ³ S. IREN., *l. IV cont. hær.*

cum concubinis suis voluptuabatur sed quando vasa sacra, sacrificiis in templo sancto Jerosolymitano in honorem veri Dei offerendis destinata, ausu sacrilego profanavit¹; quando enim biberunt in eis rex, et optimates ejus, uxores et concubinæ illius, in eadem hora apparuerunt digiti, etc. Ostendit olim Deus, Ezechieli prophetæ impios illos, qui dorsum altari vertebarant²: *Et ecce in ostio templi inter vestibulum et altare, quasi viginti quinque viri dorsi habentes contra templum Domini. Quod scilicet Deus paulo post exagerans in hæc verba protestatur: Conversi sunt ad irritandum me; ergo et ego faciam in furore; non parcer oculus meus, nec miserebor; et cum clamaverint ad aures meas voce magna, non exaudiam eos; quasi dicere vellet: Propter peccata, quæ in contemptum altaris mei committuntur, sum inexorabilis: nam ut D. Chrysostomus ait³:* « *Quomodo veniam possulabis tuorum delictorum? quomodo ad miseris cordiam Dominum inflectes, qui usque adeo contemptim offers pæcacionem?* »

S. Anastasius quoque ejusmodi irreverentibus, et dissolutis Christianis in hæc verba exprobrat: « Quid agis homo? Sacerdos pro te sacrificium offert incurrunt, et tu spensis? Sacerdos tua causa laborat, atque ut horribili in judicio sic altari adstans deprecatur, nimis spiritus Sancti gratiam ad se cœlitus ut eliciat et tu salutem non curas tuam. »

4. — Porro in historia multa leguntur illis irrogata supplicia, qui præceptum Ecclesiæ transgredientes, Missam diebus festis auscultare negligunt vel illam se contemptui habere factis ostendunt. In Catechismo historiali legitur⁴, quod « prope Apamæam Syriæ pueri, pro recreatione, Missæ sacrum, sacerdote, et cœteris ministris ex suo numero lectis, imitari instituerint, altaris loco in gens saxum elegerint, in eo panem collocarint et sacrum super eo canonem, (quam ex frequenti auditione memoriter tenebant) recitarint, inde longius ad communionem profecti sint, cum de repente fulmen de cœlo saxum communivit ipsis humi fudit, panis speciem absumpsit, parentes dum liberos suos requirunt, ad eum locum cum perveniunt, exanimatos domum reportarunt nocte demum exacta receperint se pauperes latim, atque exanimationis causam declarantes, Deo in monasteriis mancipati fuerint. »

5. — In eodem Catechismo historiali, paulo ante referunt de Michaeli III Imperatore (qui ob ebrietatem suam alter Nero; ob temeritatem, et ausum alter Phaeton; ob carnis petulantiam alter Sardanapalus fuit) quod inter alia sua scelerata etiam in contemptum Missæ valde fuerit sacrilegus; nam « per contemptum, et ludibrium sinapi in vase obtulit, et cum ob id a matre reprehenderetur,

¹ DAN., *v, 3.* — ² EZECH., *vii, 16.* — ³ CHRYS., *h. 1 de Verb. Iso.* — ⁴ S. ANAST., *ib.* — ⁵ Catechism. hist., *c. 5.* — ⁶ Ibid., *n. 2.*

« impius etiam in eam, quæ ei vitam tribuisset, a verberibus non abstinuit, sed a Basilio post eum imperante, gladio in æde sacra tanti sceleris supplicium luit. »

6. — Ibidem aliud quidam terribilis casus referatur¹, qui quodam e societate Jesu sacerdote ceterante contingit; cum enim « Petrus Phac germanus, societas Jesu, in civitate Elbinga, ubi concionabatur contra Lutheranos, aliquando celebret, et sacram Eucharistiam elevaret, ausus est homo quidam turpissimus depositis in medio templo caligis obcenissimas corporis sui partes altare versus exponere sed audaciam hominis secuta est ultio divinitus irrogata, nam illico in eodem loco concidit, cum pes unus cespitas, sociorumque manibus in proprias ædes deportatus graves poenas suæ in Deum contumeliaz per solvit. »

7. — In vita S. Defendantis P. Bollandus portentosum quendam refert eventum, qui prima face, incredibilis esse videtur dicit enim de hoc sancto²: « De quo miraculum Odolovæ pago diœcesis Casalensis narratur, quod cum quidam in die festo auctoratum potius ire, quam Missam audire voluisse mox ut perdices captas coquere cœpit, ille statim rediviva eo obcœato evolarint, qui tandem facti pœnitens ad aram sancti martyris orans, et veniam impetravit, et visum recuperavit. » Similiter anno 1573, ut idem Catechismus historialis refert, Hispaniae comitatu quodam accidit, quod Parochus in die dominica, Missa nec auditæ nec celebrata venatum abierit qui dum manum suam foramini immitteret, in quod cuniculum quendam ingredientem videret, mox vivus a terra absorptus fuit, et licet socios inclamaret pro ferendo sibi auxilio, nullus tamen sociorum opem illi ferre potuit. Paucis vero diebus post Beatae Virginis patrocinio damnationi subtractus, apparuit in æde Deiparæ Guadelupæ gratias acturus, dicebatque se pœnas ineffabiles sustinuisse, et hortabatur omnes ad Missæ auditionem, et cultum Deiparæ. » In eodem Catechismo sequens refertur⁴: nam « Adolescens quidam spretis parentum monitis, post habita Missa, aliorum utluderet, declinavit quem dæmon ligatum in piscinam detrusit, ut eum præfaret, sed parentes a servo inquisitore ejus, quo in statu res ejus versaretur, certiores facti confessim avolantes, fluitantem illum morti eripiunt, et sensu excussum sancti Procopii ossibus applicant sanumque eorum beneficio reducunt. » E contra vero immensa laude digna fuit illa, de qua scribitur, quod zelo singulari ad missam audiendum extimulata fuerit tametsi a matre ab eadem audienda prohiberetur, « En verba Catechismi⁵: Geruntia S. Genovefae solemini quodam festo ad

¹ Ibid., *tit. 29.* — ² BOLL., *c. 8 Joan.* — ³ Cat. hist., *c. 4, tit. 6.* — ⁴ Ibid., *t. II, c. 5.* — ⁵ Ibid., *t. IX.*